

Utbildningsinspektion i grundskolan Traryds skola

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skolform	Antal elever/barn
Förskoleklass:	10
Grundskola:	58
Skolbarnsomsorg:	31

Verksamheten vid skolan omfattar skolår F-5, fritidshem och förskola. Förskolan har två barngrupper, en 1–3 årsgrupp och en 4–5 årsgrupp.

Skolans elever arbetar i åldersblandade grupper. Skolans lärare arbetar i arbetslag.

Skolans huvudbyggnad är från 1970-talet.

Skolan har bra och ändamålsenliga lokaler, en mycket god utemiljö och god tillgång på pedagogiskt material. Det finns även flera grupprum på skolan. Datortätheten är hög. På skolan finns ett mottagningskök. Ortens folkbibliotek är beläget i skolans lokaler.

Genomförandet av inspektionen i Traryds skola

Skolverket sände den 12 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Traryds skola har bestått av undervisningsrådet Cecilia Hanö, administratören Yvonne Lundqvist Fors samt experter Arne Huseby. Besök i Traryds skola gjordes den 17–18 september 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Traryds skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc. I Traryds skola genomfördes intervjuer med elever, föräldrar, pedagogisk personal och rektor. Lektioner då eleverna arbetade efter uppgjorda arbetsschema (eget arbete) besöktes.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

I Traryds skola finns klassråd och elevråd. Regelbundna samtal kring normer och värden förs med elever och föräldrar. Skolan har en handlingsplan mot mobbning som man följer vid mobbningärenden. Inspektionsteamet upplever att eleverna känner sig trygga på skolan och att mobbning förekommer i liten utsträckning. De intervjuade eleverna berättade att alla hade kompisar, att man pratade om hur man ska vara som kompis och att ingen blev mobbad på skolan. Vid besöket iaktogs visst utanförskap bland några elever.

Skolan har ett nära samarbete med kyrkan, vilket bland annat innebär regelbundna besök i kyrkan vid bl.a. högtider.

Elevernas inflytande omfattar möjligheten att arbeta fritt då det av läraren uppgjorda arbetsschemat är färdigt. De får också lära sig ansvarstagande genom att "boka läromedel" som för tillfället används av någon annan.

Vid intervjuer uppger eleverna att de inte har något reellt inflytande och att de har små möjligheter att påverka arbetssätt och arbetsformer. En del elever angav att de stämde av med läraren hur veckan varit och vad de särskilt ville arbeta vidare med.

Förskolan arbetar med normer och värden utifrån begreppet känslor. Konkreta frågeställningar kring detta är ett viktigt led i arbetet.

Sammanfattningsvis utvecklar eleverna i Traryds skola normer, värden och förhållningssätt som ligger väl i linje med de nationella målen i läroplanen för förskoleklass och grundskola. Förskolan arbetar förtjänstfullt med empati. Ytterligare arbete återstår dock för att helt eliminera det utanförskap som några elever känner. Elevernas möjligheter till inflytande efter ålder och mognad måste också utvecklas.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Traryds skola har bra resultat på de nationella proven för skolår 5. Eleverna får simträning i skolår 1. Undervisning i hem- och konsumentkunskap genomförs på Strömsnässkolan under vårterminen i skolår 5.

Resultat i nationella proven VT-03

Skolår 5

Enhet	Elevantal	Nått målen i sv	Nått målen i eng	Nått målen i ma
Traryd	20	20	20	19

Pedagogerna diskuterar regelbundet kunskap och kunskapssyn. Diskussionerna är en viktig del i den utvecklingsdialog som genomförs i samarbete med Myndigheten för skolutveckling. Skolans syn på kunskap finns inte dokumenterad i något policydokument.

Pedagogerna inom förskolan arbetar med att följa upp och dokumentera barnens utveckling. Detta gör man bland annat genom att upprätta en portfolio för varje enskilt barn. Portfolion består i huvudsak av arbeten som barnet gjort och av fotografier på barnet.

Sammanfattningsvis ligger barnens och elevernas vid Traryd skola utveckling och lärande i linje med läroplanens mål att sträva mot. Resultaten på nationella prov är i det närmaste hundra procentiga. Skolans dialog med Myndigheten för Skolutveckling kring kunskap och kunskapssyn är positiv och bör resultera i skriftlig dokumentation som stärker detta arbete.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan har en mobbningsplan. Rektor och personal arbetar aktivt för att motverka mobbning. Vid mobbning kontaktas berörda föräldrar omedelbart. Kompissamtal förekommer regelbundet. Skolan har också arbetat med förebyggande stöd åt vissa flickgrupper. Antimobbningplanen omfattar dock inte det vidare begreppet kränkande behandling.

Skolan öppnar tidigt på morgonen för att de elever som kommer tidigt skall känna trygghet och ha möjlighet att vara inomhus tillsammans med en vuxen.

Eleverna har möjlighet att samtala enskilt med vuxen då det finns behov.

Traryds skola arbetar mestadels åldersblandat i skolår 1–5. Varje morgon börjar med en samling då dagens arbete går igenom. Dagen avslutas med en gemen-

sam samling. En del av undervisningen sker skolårsvis, i övrigt arbetar man åldersblandat. Eleverna kan själva välja vad de vill arbeta med i sin planering.

Skolan framhåller det individanpassade arbetssättet där varje elev arbetar med planering utifrån dess förutsättningar och mognad. Enligt lärarna ökar den individanpassade undervisningen lusten att lära.

Pedagogerna upprättar individuella veckoplaneringar för barnen som skrivs in i deras planeringsbok. Personalen berättar att de diskuterar planeringen med varje enskilt barn. Eleverna uppfattar dock inte detta. När eleverna är klara med det planerade arbetet får de själva välja vad de vill arbeta med. Man har pedagogiska samtal med varje enskilt barn där man tydliggör uppgifterna. Planeringen är anpassad för att skapa möjligheter för varje elev att utvecklas i sin egen takt. Eleverna får träna olika former av redovisning och grupparbeten. Inom elevens val kan man välja att arbeta med t.ex. dator och pedagogiska spel.

Sammanfattningsvis står arbetet i Traryds skola för en god psykosocial och fysisk arbetsmiljö väl i överensstämmelse med läroplanens riktlinjer för hur skolan skall främja värdegrunden. Traryds skola bedöms vara en lugn, trygg miljö för lärande där varje elev har möjlighet att utvecklas i sin egen takt och efter sina förutsättningar. Handlingsplan beträffande kränkande behandling är inte upprättad.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Traryd skolas lokala arbetsplan upprättades 1998. Den har reviderats under de senaste åren. Arbetsplanen saknar tydlig målbeskrivning och metoder för att nå målen och kan därmed inte fungera som ett styrinstrument i den dagliga verksamheten.

Den pedagogiska diskussionen förs för närvarande i samarbete med Myndigheten för skolutveckling genom utvecklingsdialogens fokusgrupper. Inspektionsteamet upplever att det inte finns någon aktiv lokal diskussion om mål och metoder.

Rektor och lärare uppger att de har en samstämmig syn på kunskap. Det gäller att möta eleven där han eller hon är och ge eleven förutsättning att utvecklas. Skolan lägger mycket stor vikt vid läs- och skrivutveckling.

Den schemalagda tiden för lärandet används effektivt av både lärare och elever. Inspektionsteamet iakttog viss ineffektivitet bland eleverna när de arbetade självständigt med arbetsuppgifter.

Eleverna är indelade i olika grupper. Dessa grupper samlas vid flera tillfällen under dagen. Varje grupp har en kontaktlärare/mentor. Varje mentor ansvarar för 10–15 elever. Ibland har man tematisk undervisning.

Lärarna anger att elever har olika strategier för att hantera planeringen. Arbets-sätten varierar för att tillgodose varje barns behov.

Elever i behov av stöd får i huvudsak stödet inom ordinarie undervisning. Flera elever får individuell lästräning, en elev har elevassistent. Fritidspedagogen stöder barn i behov av särskilt stöd.

Specialpedagogisk resurs finns inom arbetslaget. All stödundervisning sker integrerat i barngruppen. Specialpedagogen handleder den pedagogiska personalen. Genom den individuella planeringen kan varje barns behov mötas. Personalen anser sig ha god kunskap om vilka barn som är i behov av stöd. Viss screening och testning genomförs. Det finns dock inte gemensamma riktlinjer på skolan för arbetet med identifiering av och insatser för elever i behov av särskilt stöd. Vid behov kallas till elevvårdskonferens, då det upprättas åtgärdsprogram.

Skriftliga utvecklingsplaner upprättas. Åtgärdsprogram är upprättade för de barn som är i behov av särskilt stöd. Dokumentation kring och för utvecklingssamtal är bra.

Skolan har mycket samarbete med kyrkan och vid de flesta högtiderna besöker man också kyrkan.

Pedagogerna i förskoleklassen är organiserade i ett eget arbetslag. Viss samverkan med fritidshemmet äger rum under dagen. Under vårterminen gör barnen skolbesök.

Det finns rutiner för överlämnande av elever till skolår 6 i Strömsnässkolan.

Förskolan arbetar med att stärka jaget, motorik och rörelse samt med språkutveckling. För att nå målen arbetar man med måltider, fri lek/utevistelse, samlingar, traditioner, skapande och med naturen och närmiljön.

Sammanfattningsvis är arbetssätten vid Traryds skola goda för att stödja barnens och elevernas utveckling både utifrån individuella behov inom läroplanens olika kunskapsområden och för att främja social utveckling. Dock bör skolan utveckla samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg för att ytterligare ge möjligheter för barnen och eleverna att utvecklas både socialt och i förhållande till de kunskapsmål som anges i läroplanerna. Diskussionen kring mål och metoder bör fördjupas och intensifieras. Inspektionsteamet upplever också att det inte tydligt framgår hur man identifierar barn i behov av särskilt stöd vilket innebär att det finns en risk att de som är berättigade till stöd inte får det.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Rektor arbetar 85 procent som ledare och 15 procent med undervisning. Hon anser att hennes viktigaste arbetsuppgift är att skapa förutsättningar för att den s.k. röda tråden genomsyrar hela verksamheten. Andra viktiga områden är arbetsmiljöarbetet och att se till att alla medarbetarna blir sedda.

Rektor håller informationsmöten varje vecka för all personal. Planeringsmöten inom skolans arbetslag med en fritidspedagog adjungerad hålls också varje vecka.

Den kvalitetsredovisning som är gjord baserades på den kommungemensamma enkäten till föräldrar, elever, personal.

Någon större samverkan mellan de olika yrkeskategorierna förekommer inte. De arbetslag som finns inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet samverkar inte med varandra. En fritidspedagog deltar dock i planeringsmöten med skolans arbetslag.

Fritidspedagogens funktion under barnledig tid består av hjälp vid läs- och läxläsning. Fritidshemmets personal har inga regelbundna planerings- eller pedagogträffar med rektor. Fritidspedagogen deltar vid elevens val.

Förskoleklassen samverkar med skolan två dagar i veckan. Man samverkar i huvudsak vid skolbesök. Det finns ingen möjlighet för barnen i förskoleklassen och skolår 1 till flexibilitet mellan förskoleklass och skolår 1 så att de kan delta i verksamheter i båda grupperna. Barnens behov och mognad kan inte tillgodoses i detta avseende.

Fritidshemmet har i princip egen verksamhet, egen planering och utvärdering.

Skolan saknar ett pedagogiskt forum där all personal kan delta samtidigt.

Sammanfattningsvis fungerar ledningen av Traryds skola på ett formellt godtagbart sätt. Samordningen och systematiken i det pedagogiska utvecklings- och utvärderingsarbetet i personalgruppen är dock svaga. Som tidigare nämnts bör samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg och mellan förskoleklass och skolår 1 utvecklas. Detta för att nå de mål anges i läroplanerna. Arbetet med att stödja och utveckla arbetslagen bör intensifieras.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Inom upptagningsområdet finns inga elever som fullgör skolplikten på annat sätt, får särskild undervisning eller inte kommer till skolan.

Under höstterminen ges eleverna möjlighet till fördjupning i teoretiska ämnen (ma, sv och eng) inom ramen för elevens val. Under vårterminen arbetar man med de praktisk-estetiska ämnena. Elevens val är indelat i treveckorsperioder. Eleverna väljer själva av det som erbjuds.

Sammanfattningsvis ges eleverna vid Traryds skola tillräckliga möjligheter till individuella val enligt författningarna. För elever och föräldrar kan det vara svårt att uppfatta vilka reella valmöjligheter som faktiskt finns.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Förutom rektor (85%) arbetar fem pedagoger, en elevassistent, lokalvårdare, en person i köket med deltid lokalvård och skolsköterska på deltid på Traryds skola. Det finns personal med specialpedagogisk kompetens.

På skolan finns fyra ämnesrum: Ma, Sv, Eng, Oä. Ämnesrummen finns tillgängliga för samtliga elever vid det individuella arbetet. Skolan har bibliotek och grupprum. Lokalerna är rymliga och ändamålsenliga.

Läromedel, datorer och annan materiel tycktes finnas i tillräcklig omfattning och är i huvudsak ändamålsenliga.

Personalens kompetensutveckling sker främst genom den utvecklingsdialog som för närvarande äger rum i samarbete med Myndigheten för skolutveckling. En lärare går specialpedagogisk utbildning.

På förskolan finns 18 barn och 2,75 tjänster. Pedagogerna har ingen planeringstid, då man arbetar i barngrupp 40h/vecka. Under verksamhetsåret har man fyra kompetensutvecklingsdagar. Dessa används för tillfället för att utveckla mål och målformuleringar i förskolan.

Sammanfattningsvis är tillgången till resurser kompetensmässigt och materiellt för den aktuella utbildningen tillfredställande med hänsyn till statens krav.

Sammanfattande bedömning

Den pedagogiska verksamheten vid Traryds skola ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för grundskolan. Skolan har goda förutsättningar och arbetar ambitiöst för att främja elevers lärande. Varje barn ges stöd och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Undervisningen är varierad för att tillgodose barnens olika behov.

Undertecknade anser att det finns utrymme för att förbättra måluppfyllelsen genom att

- skapa förutsättningar för större samverkan mellan de olika yrkeskategorierna på skolan,
- mer tydligt identifiera de barn som är i behov av särskilt stöd för att kunna ge bättre hjälp till dessa,
- skapa ett pedagogiskt forum där alla kan delta och där formella diskussioner om lärande kan föras,
- fortsätta och slutföra arbetet med den lokala arbetsplanen så att denna blir ett viktigt styrinstrument i det dagliga arbetet.

Vidare anser inspektionsteamet att huvudmannen skall vidta åtgärder så att

- ett handlingsprogram beträffande kränkande behandling upprättas.

Datum	Ort
2004-01-16	Lund

Cecilia Hanö

Arne Huseby

Yvonne Lundquist Fors